Ruokaosasto

Erityisasiantuntija Tiina Pullola
Erityisasiantuntija Anssi Welling

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

KAA 4/21 VP
KISSAKRIISI HALLINTAAN – KISSOJEN TUNNISTUSMERKINNÄN JA LEIKKAUTTAMISEN PUOLESTA

1. Kissojen hallitsematon lisäännyttäminen tulee säätää lainvastaiseksi

Eläinten hyvinvointilakiluonnoksen 25 §:ssä säädettäisiin eläinjalostuksesta. Pykälässä eläinjalostuksella tarkoitetaan kaikkea sellaista eläinten pidon yhteydessä tapahtuvaa eläinten lisäämistä, jossa ihminen päättää, mitkä eläimet lisääntyvät ja siten periyttävät geenejään ja ominaisuuksiaan tuleville sukupolville.

Eläinjalostusta koskevan pykälän 3 momentin mukaan eläinten omistajan tai pitäjän on estettävä pitämiensä nisäkkäiden hallitsematon lisääntyminen. Säännös olisi uusi ja sen tavoitteena olisi vähentää hallitsemattomasti lisääntyvistä eläinpopulaatioista aiheutuvia hyvinvointiongelmia. Esimerkiksi ulkona vapaasti liikkuvien kissojen hallitsematon lisääntyminen johtaa helposti puolivillien kissapopulaatioiden syntymiseen. Myös koirien ja kissojen pentutehtailussa syntyvien pentujen määrää saatetaan maksimoida antamalla eläinten lisääntyä rajoituksetta keskenään. Hallitsemattomasti lisääntyvissä populaatioissa hyvinvointiongelmia aiheuttavat usein eläinten sisäsiittoisuus, eläimistä toisiin leviävät taudit ja loiset sekä eläinten tottumattomuus ihmisiin. Jatkuvasti lisääntyvät emot rasittuvat helposti liikaa ja jälkeläisiä syntyy ympäristöön, jossa synnyttäneiden emojen ja jälkeläisten hoitoon ei ole kunnollisia edellytyksiä. Nisäkkäiden hallitsematonta lisääntymistä voidaan estää eläinten ryhmittelyllä, valvonnalla ja esimerkiksi steriloimalla ulkona vapaasti liikkuvat kissat. Yksittäisiä vahinkoastumisia tapahtuu vastuullisessakin eläintenpidossa, eikä tällaisia yksittäisiä tapauksia olisi pidettävä pykälässä tarkoitettuna hallitsemattomana lisääntymisenä. Kiellettyä sen sijaan olisi sellainen eläintenpito, jossa eläimet lisääntyvät keskenään jatkuvasti tai suunnittelemattomasti ja josta aiheutuu selkeää haittaa eläinten hyvinvoinnille. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin siitä, millaisiin toimenpiteisiin eläinten omistajan tai pitäjän olisi ryhdyttävä estääkseen eläinten hallitsematon lisääntyminen. Käytännössä asetustasolla voitaisiin säätää esimerkiksi kaikkien ulkona vapaasti liikkuvien kissojen kastraatio- tai sterilaatiopakosta.

Eläinjalostusta koskeva pykälä oli saman sisältöisenä mukana myös hallituksen esityksessä 154/2018 vp. Uusi luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi oli lausuntokierroksella 4.11.2021-14.1.2022. Lausuntoyhteenveto julkaistaan maaliskuun aikana. Esityksen arvioitu esittelyviikko valtioneuvostolle on 34.

2. Kaikki kissat tulee tunnistusmerkitä ja rekisteröidä

Laki eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (1069/2021) tuli voimaan 1.1.2022. Laissa säädetään myös lemmikkieläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä, mutta eläinlajikohtaisesti tunnistamisesta säädetään tarkemmin asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetus koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (68/2022) tuli voimaan 24.1.2022. Asetuksella säädetään Suomessa 1.1.2023 jälkeen syntyneiden koirien tunnistusmerkitsemisestä ja ilmoittamisesta rekisteriin viimeistään 3 kuukauden kuluessa syntymästä, tai jos koira luovutetaan uudelle haltijalle ennen 3 kuukauden ikää, ennen sen luovuttamista uudelle haltijalle. Ennen 1.1.2023 syntyneet koirat on tunnistusmerkittävä ja ilmoitettava rekisteriin viimeistään 31.12.2023. Myös toisesta valtiosta Suomeen pysyvästi saapuva koira on oltava tunnistusmerkitty mikrosirulla ja koira on ilmoitettava Suomessa rekisteriin neljän viikon kuluessa saapumisesta, tai ennen koiran luovuttamista uudelle haltijalle, jos luovutus tapahtuu ennen neljän viikon määräaikaa. Myös Suomessa väliaikaisesti yli kolme kuukautta oleskeleva koira on ilmoitettava rekisteriin vastaavassa määräajassa.

Virallinen koira- ja kissarekisteri perustetaan Suomeen kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa rekisteröintipakko tulee koirille, mutta tietojärjestelmäratkaisua rakennettaessa järjestelmään jätetään optio myös kissojen lisäämiselle samaan järjestelmään myöhemmin. Optio kissojen lisäämisestä samaan keskustietokantaan on huomioitu myös Ruokaviraston avaamassa, parhaillaan käynnissä olevassa, virallisen rekisterin toteuttamisen kilpailutuksessa.

Uuden lain valmistelun yhteydessä todettiin, että koirarekisterin toteuttamista ja toimimista tulee seurata sen selvittämiseksi, saavutetaanko rekisteröinnillä ja tunnistusmerkitsemisellä todella odotettuja hyötyjä. Lisäksi nähdään rekisterin toimivuus myös käytännössä, sekä toimintaan kohdistuvan valvonnan vaikuttavuus. Uuden hyvinvointilain yhteydessä hallituksen neuvotteluissa linjattiin kissojen tunnistusmerkitsemisen ja rekisteröinnin voimaantulon aikatauluksi vuosi 2026. Kissojen pakollinen tunnistusmerkitseminen ja rekisteröinti herätti myös vastustusta eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin lain valmistelun yhteydessä.